

פסטיבלים

איך לא להשתתף

בפסטיבל

מסע אלונקות הוא הסרט הישראלי הראשון שמוצג בפסטיבל הסרטים בלונדון. הישג מכובד. לכל הדעות.

אבל מסע אלונקות היה יכול להגיע גם לפסטיבלים אחרים, לולא התערבותם של כל מיני גורמים, ושתיקתם העיקשת של גורמים אחרים. הסרט הזומן לפסטיבל הסרטים בסידני, שנערך בתחילת הקיץ הזה, אחד ממארגני הפסטיבל, גדעון בכמן, ישראלי לשעבר, התלהב ממנו מאד, והחליט להזמין אותו יחד עם שלום, תפילת הדרך של יקי יושע.

אלא שכאן קרה דבר מוזר. הבמאי יהודה ג'אד נאמן פנה למכון הישראלי לקולנוע, שהוא הגוף שצריך לעודד ישרויות השתתפות בפסטיבלים בינלאומיים, וביקש שיעזרו לו לשלוח את הסרט לסיידני שבאוסטרליה, מאחר שהדרך ארוכה ומחר ההובלה האווירית, גבוהה. המכון פנה למישרד-החוץ, כדי שזה יעמיד לרשותו את שירותי הדואר הדיפלומטי, כפי שנהוג בהרבה ארצות המעוניינות לעודד את תעשיות הסרטים שלהן. מישרד-החוץ, לא ליתר דיוק, יואל שר, איש מחלקת הסברה, הודיע שאין לו כל כוונה לסייע במישלוח מסע אלונקות. כדבריו, "אין לנו עניין לעשות שירותים לסרט שאינו עושה שירות למדינה" ולדעתו מסע אלונקות אינו עושה שירות כזה. המכון הישראלי לקולנוע הררה רגע באפשרות שהוא עצמו יממן את המישלוח, אבל לבסוף, הרפו הכל מן העניין ובסידני הוצג רק שלום, תפילת הדרך.

סרט איכות. השיקול הפוליטי של מישרד-החוץ, עולה בקנה אחד עם לחצי הצנזורה האחרים שהפעילו באחרונה בקולנוע ובטלוויזיה. שם סבורים שאנחנו מדינה דמוקרטית, אבל לא יותר מדי. אפשר להביע אצלנו כל מיני דעות, אבל צריך להצניע אותן בין היסודות הירדן (עד שישתנו הגבולות). ואולי מוטב היה לקבל שעור קטן מאותו מישרד-החוץ צרפתי כל כך בלתי אהוד אצלנו. שמעו להציג סרט כמו דמנת פרא (ראה "שבוע הסרט הצרפתי") שמשמייך את ממשלת פאריס הרבה יותר, מכפי שהיה מעז לעשות מסע אלונקות גם אילו צולם ללא שום כניעות ליריבו המימסד.

לא פחות חמור מן היחס של מישרד-החוץ, הוא יחסו של מכון הקולנוע ושל הבמאי נאמן עצמו. הם מילאו פיהם מים, לא סיפרו על כך לאיש, אולי מפני שלא רצו להסתכסך עם המימסד. סיפור יצא לאור, דווקא בטיימס הלונדוני, כאשר גדעון בכמן הקדים להצגת הסרט בלונדון, מאמר ובו הצביע על ההתנגדות החריפה של המימסד הישראלי לסרט.

בכמן אף הפליא מכותו במימסד, וסיפר במאמר, כי הופעלו לחצים גם על פסטיבל לוקארנו, כדי שישרב לקבל את סירטו של נאמן לתחרות שם. במקרה זה נראה שהוא כבר בדה דברים מליבו, לא זו בלבד שמישרד-החוץ מכחיש זאת, אלא שמנהל פסטיבל לוקארנו, ז'אן פיאר ברור סאר, בכבודו ובעצמו, טוען שהסיפור כולו הוא בדיה שהומצאה על-ידי בכמן, כדי להוסיף לצביכיון המהפכני של הסרט. ברור סאר גם רמז שייתכן שבלכמן יש יותר מעניין אקדמי בפרשה.

המוזר הוא שהסרט זכה, מטעם מרכז הסרט הישראלי, שליד מרכז המיסחר, היעשייה והתיירות, לפרס של "סרט איכות". מעניין מה חושב על כך מישרד-החוץ.

תדרוך

חובה לראות

תה-אביב — רוקמת התחרה, אשה לא נשואה.

ירושלים — רוקמת התחרה, אמריקאי בפריס, חייל בכחול.

חיפה — אשה לא נשואה, זוהר בדשא.

הנוישטר

והקורבן

אנה והזאבים (תכלת, תל-אביב, ספרד) — אומנת זרה מוזר מנת לעבוד בביתה של מישפחה ספרדית. היא צריכה לטפל בבניו של אחד משלושת האחים שגרים יחד באותו בית, אבל למעשה היא מתמודדת עם הילדים, עם האחים ועם אם המישפחה. כל נסיונותיה להבין את המניעים האמיתיים להתנהגותם וליצור הזדהות כלשהי עימם, נכשלים. בסופו של דבר, היא נופלת בעצמה קורבן לאווירה העכורה ולהפרעות הסמויות של המישפחה המהוגנת והמכובדת.

סרט זה, שייצג את ספרד בפסטיבל הסרטים של קאן לפני שש שנים, הוא בעיקרו משל פוליטי. המישפחה היא תיאור בזעיר-אנפין של ספרד בימי פראנקו, כאשר האם מייצגת את מעמסת המוסר, המסורת, והמינהגים שהפיעו לספרדים להתקדם, ואילו כל אחד משלושת הבנים מייצג רובד אחר של העם: אחד הוא מיליטריסט שמתיקשט במדים, שבהם הוא מנסה לחפות על מיגבלותיו, השני הוא קנאי דתי, שמחפש באמונה את המיפלט מהתמודדות עם עצמו, השלישי, הוא הרגיש והאינטליגנטי לכאורה, אבל למעשה, הוא נמושה, שאינו מסוגל לעמוד על שלו, חסר חוט שידרה ועקרונות. הוא אינו מסוגל אלא ללכת עם הזרם, כדי שלא יאונה לו כל רע.

אם בתחילת הסרט עוד אפשר לקבל את הסיפור של קרלוס סאורה ורפאל אזקונה, שחברו גם את "קריאת העורב" גם כמעשה בבני-אדם ממש, הרי ככל שמתקדמת העלילה מתגבר המשל על הנמשל, עד שבסופו של דבר ברור כי מדובר באלגוריה בלבד. סאורה הדגיש את הדבר גם בבימוי. סצינות הטירוף הדתי, האוחזו בפרנגנדו פרנן

צ'פלין ופרנן — גומז: לא מכובדת

גומז, יכולות להזכיר את הסאטירה הצוננת האנטי-כנסייתית של בוניאל, בתחילת הסרט, אך לקראת הסוף זה כבר נראה כמו מינשר פוליטי מובהק, שאיבד את ממדיו האנושיים.

ג'רלדין צ'אפלין, בת זוגו של סאורה בחיים הפרטיים, מדגישה קצת יותר מדי את הקורבן שבדמותה, על חשבון הצדדים האחרים שבה, ובכך משתלבת בנטייה הכללית של הסרט — הוקעת הפראנקיזם בצורה מחוכמת. ב-1972 היה בעצם המעשה, משום העוה שהעניקה לסרט הילה, שעזרה במיקצת בעיקבות השינויים הפוליטיים בעולם.

נוכושקף

בצנורת

מאהב כיס (מקסים, תל-אביב, צרפת) — לצרפתים יש חיבה מיוחדת לסיפורי אהבה בין גברים צעירים מאד לנשים מבוגרות ומנסות מהם. דוגמא קלאסית לכך יכול לשמש סיפורו של קולט החיטה בצמיחתה שחוסרט או אופנתי יותר, השעור הפרטי. במה טמון קסמו של סיפור כזה, לא קשה לנחש. לגבי הצעיר, זה השעור הראשון ברזי המין, עם כל המיקסמים הקשורים בכך. לגבי הנשים, "זו הזדמנות להרגיש בבשר מוצק ובעור חלק, בבטן שטרם תפחה ובשרירים שטרם רפו".

זה בערך מה שמושך את האשה הבשלה, מימסי פארמר, שהיא בעצם יצאנית צמרה, לפאסקל סליה, תלמיד תיכון ביישן וממושקף. כרגיל במקרים כאלה, הנער לוקח את הפרשה יותר מדי ברצינות, האשה יודעת לשמור על שיווי המשקל ולחתוך ברגע הנכון, עם כל הצער שהדבר גורם לה. ועוד, כרגיל, הורי הנער מודאגים מן הטירוף שאוחז בו, האם קצת יותר, האב קצת פחות, מפני שהוא ומאחר שסצינות ההתעללות נועזות דיין, ומתרחשות מבין לרוח בנו. וכרגיל, הלחצים החברתיים מבחוץ הם ששמים קץ לסיפור היפה.

בכך למעשה נעוצה הבעייה העיקרית בסרט זה. יותר מדי דברים מתרחשים כרגיל, והשינויים המהותיים ביותר, הם למעשה בתיאורה של דירת הגברת, שמצויינת בכל חשיכלולים האחרונים המקלים על עבודתה. מלבד זאת, אפשר למצוא הדים של השעור הפרטי (במקום מכונית לאמבורגיני של האשה באותו הסרט, יש כאן יגואר), של

פארמר וסליה: לחתוך ברגע הנכון

הטלפון הוורוד (גם כאן מתאהב אחד הקליינטיים בספקית התענוגות), של אסקימו לימון ודומיו (בהווי בית-הספר התיכון, כולל סצנת נערים בתחתונים). בקיצור, אפשר לבלות חלקים נכבדים מן הסרט בזכרונות נוגים.

אבל, העבודה כאן היא ציבוענית ונוצצת, וכמה שחקני מישנה כמו אנדראה פראול, המוזה הדשנה מהזלילה הגדולה, ומדלין רובינסון, מוסיפים ממד של אמניות ומאחר שסצינות ההתעללות נועזות דיין, ומתרחשות בסביבה אופנתית זי הצורך זה יכול להיות אפילו להיט קופה.

לחלק דירה קטנה בניירורק. דיאלוגים מחוכמים של ניל סיימון ומישחק חביב של מארשה מייסון וריצ'רד דרייפוס.

ירושלים

ירדה יפה (סינמה 2, ארצות-הברית) שיתור של איזור האורות האדור מים בניוראורלינס שלפני מילחמת-העולם הראשונה, בסרט יפה להפליא מבחינה חזותית, שבו מנסה הבמאי לואי מאל להראות עולם כל מוסכמות החטא והעונש עומדים על ראשם.

חיפה

אשה לא נשואה (פאר, ארצות-הברית) סרט מלא חום והבנה למין האנושי ובעיקר למין הנשי. אשה נשואה מגלה אחרי 17 שנות נישואין כי האושר והשאננות הם ממנה והלאה ועליה להתחיל לבנות עצמה כאדם עצמאי. השחקנית גיל קלייברג נעזרת באלן בייטס. ויחד

תל אביב

רוקמת התחרה (מוזיאון, צרפת-שווייץ) ספרית קטנה מתאהבת ב-סטודנט למדעי-הרוח, אך אינה יכולה לגישר על פני הפער החברתי המפריד ביניהם ועל הבדלי ההשכלה והמעמד. סרט רגיש ומפוכח עם מישחק מעולה של איזבל הופר.

רצח עץ הנילוס (שחק, אנגליה) תעלומת רצח של אגאתה כריסטי עם הרבה כוכבים ובליווי נופי הנילוס. סרט נוצץ ועשיר, שבו מגלים פיטר יוטי טינרב גירסה עסיסית במיוחד של הבלש הרקול פוארו.

ירדה לשניים (סטודיו, ארצות-הברית) שחקן שאפתן ורקדנית מובילת, מטופלת בבת חדת-לשון, נאלצים